

trængt og modtaget Assistance af vore officielle Repræsentanter, Gesandter, Handelsattachéer og Konsuler, vil have i Indring en i Værdi forskelligartet Støtte. Jeg har selv været i Tilfælde, hvor jeg har faaet en slet, ja, næsten forræderisk Assistance, og jeg har været i Tilfælde, hvor jeg har faaet en ypperlig Hjælp. Jeg tror, at som det er gaaet mig, er det gaaet alle andre alt overvejende Flertal af danske Firmaer, der har Interesser i Udlandet. Men en Del af dem har vist ligesom jeg Følelsen af, at vi hos vore Repræsentanter i den store Verden ofte har mødt en ringe Følelse af Interesse for Hjemlandet, end sige Forpligtelse overfor dette, mere betroede Poster selvfølgelig undtagne. Som et Mønster paa en varm-erttet Repræsentant for Danmark i Udlandet føler jeg Trang til at nævne Thor Lange i Moskva, som tilligemed sin elskede Hustru hævdede Danmarks Ære, indtil overfor sine Landsmænd, for hvem han var en faderlig Velgører og Ven, og indtil overfor det Land, hvori han boede. Jeg kan ikke selv Forretningsmand varetoget om den danske Handelsstands Interesser i Rusland og navnlig indenfor sin Rayon, Kiribirien, paa en virkelig fyldestgørende Maade.

Da Krigen kom, og da dens Langvarighed og dens Karakter lod den gribe ind i alle økonomiske Forhold og først og fremmest i de neutrale Staters Handelspolitik, forandredes Erhvervenes Interesse for udenlandske Repræsentation i højeste Grad. Man kom til at forstaa, hvad vor Repræsentation i Udlandet kom til at betyde for alle os, som havde Interesser der. Jeg skal da straks erkende, at der under Krigen af vor Udenrigsledelse er gjort et meget stort og fortjenstfuldt Arbejde paa disse Omraader, som den danske Handel og Industri er Udenrigsministeriet taknemmelig og erkendtlig for. Det er ogsaa bekendt, at Danmark vist er det Land, hvor Udenrigsledelsens Administration har kunnet nøjes med de mindste Udvidelser af sine Rammer paa Grund af de ekstraordinære Forhold. Men det er ogsaa erkendt, at Udenrigsministeriets Embedsmænd har været bebyrdede med et overordentlig stort Arbejde, i mange Tilfælde et for stort Arbejde, saa det har været næsten umuligt for dem at overkomme det. Naar de desuagtet har faaet et godt Resultat, er det saa meget mere anerkendelsesværdigt. Disse ekstraordinære Forhold, der pludselig stillede os Ansigt til Ansigt med hundreddobbelt Krav til Administrationen og Kontrollen

af de handelspolitiske Forhold, klaredes ved en lykkelig Samvirken mellem Regeringen og Erhvervsorganisationerne, og der blev snart etableret et ganske enestaaende System, efter hvilket det blev Erhvervsorganisationerne, der ikke blot overtog hele det ekstraordinære Arbejde med Tilførlserne, Garantien for disses Anvendelse m. m., men ogsaa selve Forhandlingerne udadtil, saaledes at det blev de danske Erhvervsorganisationer, der direkte med de udenlandske Regeringer afsluttede Handelsoverenskomster, selvfølgelig alt sammen i nøje Følgelse med og sanktioneret af Udenrigsministeriet.

Af de kaotiske Forhold, som straks fra Krigens Begyndelse og hele 1914 ud og et godt Stykke ind i 1915 havde skabt ikke blot Forvirring i vort Lands Erhvervsliv ligesom i vore neutrale Nabolandes, men ogsaa ved Kravene udefra om Kontrol af vore indre Forhold medførte den allerstørste Fare, skabtes ad denne Vej et System, hvorefter det blev de danske Erhverv, der selv øvede denne Kontrol indadtil, og som gav Garanti udadtil.

Den første Forudsætning for hele dette System var, at vi havde godt organiserede og centraliserede Erhvervsorganisationer, Grosserer-Societetets Komité for Handelen og Industrieraadet for Industri og Haandværk, og disse var betydelig mere egnede til at opfylde de Krav om Elasticitet, der stilledes til det daglige Arbejde, end det vilde kunne kræves af en Statsadministration. Ogsaa skal det fremhæves, at man herved kunde drage Fordel af Erhvervsledernes store Erfaring og Forhandlingsdygtighed baade i den ene og den anden Retning. Udsendte Delegationer førte Forhandlinger med Udlandet, og jeg tror ikke, at nogen af de ærede Medlemmer i dette høje Ting er blind for, hvad denne Indsats har betydet for vort Land, Praktiseringen af dette System førte med sig, at Erhvervene fik deres egne Kontorer ogsaa paa Hovedpladserne i Udlandet, de saakaldte „Danish Trade Office“s, som nu findes baade i London og Washington, medens et lignende Kontor har virket i Berlin.

Tilsvarende Erfaringer som med de udsendte Delegationer — i Sammenligning med Landets normale Repræsentation i vedkommende Land — har man ogsaa høstet i disse Erhvervskontorer, som har vist sig mere elastiske i Arbejdet end et Konsulat eller et andet Regeringskontor nogen Sinde kunde blive. Jeg skal blot tillade mig at pege paa, at medens Ge-